

Nr 49.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1923 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag av trafikmedel till anordnande i utlandet av upplysnings- och reklamverksamhet. (4:e avd.)

Uti en till riksdagen den 26 januari 1923 avlåten proposition (nr 26), vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till anordnande i utlandet av upplysnings- och reklamverksamhet i syfte att främja trafiken till Sverige må av statens järnvägars trafikmedel utbetalas bidrag med belopp, som Kungl. Maj:t efter därom gjord framställning kan finna skäl bestämma.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Sedan flera år tillbaka har för de svenska statsbanornas del bedrivits upplysnings- och reklamverksamhet i utlandet, och har järnvägsstyrelsen för detta ändamål av Kungl. Maj:t medgivits rätt att disponera erforderliga belopp från trafikmedel. Första gången torde dylikt anslag hava beviljats år 1903. Reklamverksamheten har huvudsakligen omhänderhafts av en särskild år 1902 bildad organisation, turisttrafikförbundet, numera benämnt svenska trafikförbundet. År 1909 inrättades under ledning av detta förbund en resebyrå i Berlin och år 1913 en byrå i Paris, vilken senare emellertid under krigstiden var indragen; den svenska resebyråverksamheten i Paris kunde först år 1921 återupptagas. Anslaget till förbundet har utgått med olika belopp under olika år. I regel har ett maximibelopp varit fastställt i kostnadsstaten för statens järnvägar och utanordningar därifrån gjorts i mån av behov. Under kristiden voro de

utanordnade beloppen jämförelsevis små. Sålunda upptogos i kostnadsstaten för vardera av åren 1920 och 1921 för ändamålet 35,000 kronor.

Med hänsyn till den nydaning, som väntades efter kristidens slut inträda också på reselivets område, ingick järnvägsstyrelsen i början av år 1921 med framställning om att för bättre tillvaratagande av statens järnvägars möjligheter i avseende å trafiken från främmande länder medel måtte beviljas till en länge påtänkt utveckling av resebyråverksamheten i utlandet. I enlighet med styrelsens förslag bemyndigade Kungl. Maj:t genom brev den 28 januari 1921 styrelsen att, utöver det i kostnadsstaten upptagna beloppet å 35,000 kronor, av trafikmedel under år 1921 till turisttrafikförbundet utanordna dels ett belopp av högst 35,000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för en ny resebyrå i New York, dels ock ett belopp av högst 100,000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för en ny resebyrå i London, under villkor i vardera fallet, att en dylik byrå snarast möjligt öppnades och under år 1921 hölles i verksamhet såsom kombinerad rese-, upplysnings- och reklambyrå med uppgift att främja persontrafiken från Nordamerika, respektive Storbritannien, till Sverige samt att styrelsen skulle äga kontrollera statsbidragens användning och byråernas verksamhet i övrigt.

Jämväl för år 1922 har till främjande av trafiken från utlandet till Sverige anvisats statsbidrag att utgå av trafikmedel, i det att i den av Kungl. Maj:t den 31 december 1921 fastställda kostnadsstaten vid statens järnvägar för år 1922 i enlighet med järnvägsstyrelsens förslag såsom bidrag till turisttrafikförbundets verksamhet upptagits ett belopp av 120,000 kronor.

Vid sin granskning av de i statsrådet förda protokoll fann konstitutionsutskottet vid 1922 års riksdag (utlåtande nr 22, punkt 7:o) föredragande departementschefens tillstyrkande av Kungl. Maj:ts berörda beslut den 28 januari 1921 anmärkningsvärt, och fann utskottet på anförda skäl sig böra, jämlikt § 107 regeringsformen, hos riksdagen göra anmälan mot bemälda departementschef.

Vid behandlingen i riksdagen blev ifrågavarande punkt av utskottets utlåtande nr 22 i båda kamrarna utan debatt lagd till handlingarna.

För år 1923 beräknas utgifterna till 257,000 kronor, varav för resebyrån i Paris 10,000 kronor, för resebyrån i New York och för en ökad reklamverksamhet i Amerikas Förenta Stater 80,000 kronor samt för resebyrån i London 80,000 kronor. Vid beräkandet av sistnämnda belopp, som med 5,000 kronor understiger motsvarande utgift för år 1922, har förutsatts å ena sidan en avsevärd ökning av byråns inkom-

ster och å andra sidan stegrade utgifter för genomförande av en organisationsförändring av innebörd att för byrån skulle tillsättas en representativ platschef med uppgift att därjämte organisera och leda den allmänna reklamen i Storbritannien för trafiken till Sverige. Då inkomsterna för år 1923 beräknats till 116,000 kronor, varav överskott från resebyrån i Berlin med 30,000 kronor, erfordras för år 1923 ett statsanslag av omkring 140,000 kronor.

Med hänsyn till vad vid 1922 års riksdag i ärendet förekommit hava medel till statens järnvägars reklamverksamhet under år 1923 ännu ej beviljats, utan har frågan om huru härmed för framtiden skall förfaras ansetts böra i ett sammanhang underställas riksdagens prövning.

Såsom av propositionen inhämtas, har av Kungl. Maj:t begärts ett allmänt medgivande att utan tidsbegränsning och oberoende av beloppets storlek utanordna bidrag till ovannämnda ändamål från statens järnvägars trafikmedel. Det bör emellertid uppmärksammas, att den verksamhet, varom här är fråga, utövas inom en från statens järnvägar fullt fristående sammanslutning, svenska trafikförbundet, med syfte att bedriva reklam- och upplysningsarbete för att främja trafiken till Sverige i allmänhet. Ifrågavarande sammanslutning är alltså icke direkt knuten till statens järnvägar utan torde i flera avseenden kunna jämföras med andra företag av allmängagnande karaktär, vilka av en eller annan anledning anses förtjänta av statsbidrag. I likhet med vad som för deras del i allmänhet äger rum, torde det även i detta fall få anses vara en riksdagens angelägenhet att pröva i vilken utsträckning sådant bidrag bör ifrågakomma. Fastställandet av de belopp, som årligen böra utgå, torde alltså böra ankomma på riksdagen.

Vad nu särskilt angår frågan om anslag för innevarande år, har av järnvägsstyrelsen i sådant hänseende äskats en summa av 140,000 kronor. Även om beloppet synes högt, vill utskottet icke motsätta sig dess beviljande. Dock anser sig utskottet böra ifrågasätta, huruvida den gjorda utgiften till fullo kan anses motsvara gagnet för statens järnvägar. Enligt utskottets mening bör det till ett kommande år tagas under övervägande, huruvida icke den ifrågavarande propagandaverksamheten möjligen kan organiseras på annat och för statens järnvägars speciella intressen mera ändamålsenligt sätt.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att till anordnande i utlandet av upplysnings- och reklamverksamhet i syfte

*Utskottets
yttrande.*

att främja trafiken till Sverige må av statens järnvägars trafikmedel för år 1923 utbetalas bidrag med ett belopp av högst 140,000 kronor.

Stockholm den 13 april 1923.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 47.
